

IMPORTANȚA ȘI MODALITĂȚILE EDUCAȚIEI ÎN CONTEXT CONTEMPORAN

Lect. univ. dr. Eugen JUGARU

Institutul Teologic Pentecostal București

ejugaru50@gmail.com

ABSTRACT: The Importance of Education and its Methods in Contemporary Context.

The process of education and training has always played an important role in the development of society and culture. The right to education and learning are fundamental human rights, stipulated in fundamental documents such as *The Charter of Fundamental Rights of the European Union* and *The Constitution of Romania*. In the contemporary context, this process of education has diversified, and the COVID-19 pandemic has accelerated the call for alternative methods used in education, especially digitalization field. In addition to school, an important role for the education of children and young people is played by the family and the church. That is why it is especially important that all these factors such as parents, teachers and priests / pastors discharge their duties with responsibility.

Keywords: *education, school, social, digital revolution.*

Introducere

Perioada contemporană este caracterizată de multe aspecte cu caracter global care influențează viața a milioane de oameni. Pe de-o parte, în sens pozitiv, se constată o dezvoltare a cercetării și tehnologiei, a inovațiilor și diverselor descoperiri din domeniul medical, al digitalizării și așa mai departe. Pe de altă parte însă, provocările cărora trebuie să le facem față sunt colosale. Printre aceste provocări cu care se confruntă generația contemporană putem enumera: schimbarea climatică, inegalitățile de orice fel, mai ales cele de ordin economic, rasial și de sex, instabilitatea politică în multe țări, în special războiul din Ucraina, migrația masivă dintr-o țară în alta, și nu în ultimul rând, pandemia recent încheiată care a făcut numeroase victime.

În acest context, tensionat, nefavorabil și brăzdat de o mulțime de crize pentru omenire, grija pentru generația viitoare, în special privind educația de care trebuie să beneficieze copiii noștri, ar trebui să fie o constantă care să se bucure de atenția sporită a politicianilor, profesorilor și părinților.

Importanța educației

De-a lungul istoriei omenirii, educația a fost un factor cheie în dezvoltarea civilizației și a societății. Prin intermediul educației copiii primesc informații și cunoștințe necesare pentru realizarea lor profesională și pentru succesul lor în viață. Educația informală, din sânul familiei, urmată de cea formală din școli, oferă patul germinativ pentru dezvoltarea morală și socială a copiilor. Conform lui Emile Durkheim natura educației este preponderent socială, iar educația presupune o legătură și o interacțiune între educator și persoana ce urmează să fie educată.¹ În familie se formează primele deprinderi, acolo copiii învață respectul față de adulți, față de valorile tradiționale, importanța hărniciei, a empatiei, aprecierea celorlalți și stima de sine. Familia a fost, și trebuie să fie sprijinită de politicile de stat pentru a continua să fie un leagăn emoțional și spiritual, al dragostei și educației pentru copii.

Educația formală, urmată la școlile publice, are rolul ei deosebit de important pentru lărgirea orizontului cunoașterii, pentru formarea deprinderilor necesare în relaționarea cu semenii, precum și pentru conturarea unei șanse de realizare personală în viață prin accesul la meseriile mai bine plătite.² Conform profesorului Andrei Marga există un „triptic” în privința scopului formativ al educației: competențe, abilități de bază și formare pentru valori.³ Astfel, beneficiarii acestui tip de educație au șanse reale să aibă un viitor mai liniștit și mai sigur decât cei care sunt privați de acest tip de educație. Copiii care urmează diverse școli au posibilitatea să-și dezvolte stima de sine, gândirea critică, interacțiunea cu colegii, să stabilească țeluri pe care să le urmeze și să-și dezvolte abilitățile de socializare. Dar, mai presus de transmiterea informațiilor, misiunea educației și a învățământului

1 Ioana Lazlo, „Emile Durkheim – inițiator al paradigmei pedagogiei sociologie. O analiză din perspectiva pedagogiei istorice”, în *Didactica Pro*, Nr. 2-3 (120-121), iunie 2020, p. 24.

2 Ioan-Gheorghe Rotaru, “Valences of Education”, în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.

3 Andrei Marga, *Educația responsabilă*, București, Editura Niculescu, 2019, p. 16.

este de a transmite adevărul în mod ordonat de la o generație la alta, de a înmâna „torța adevărului etern copiilor și tinerilor care vor deveni liderii de mâine.”⁴

Statele dezvoltate acordă o importanță sporită educației și cercetării deoarece pe această cale, prin contribuția adusă de oamenii educați, societatea se dezvoltă, prosperă economic, iar toate aceste aspecte contribuie la stabilitatea socială.

Dreptul la educație

Dreptul la educație este afirmat în documente importante precum *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene* și *Constituția României*.

Conform *Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, dreptul la educație este unul dintre drepturile fundamentale pentru toți cetățenii de pe cuprinsul UE. Acest drept este stipulat în art. 14 al *Cartei*: (1). „Orice persoană are dreptul la educație, precum și la accesul la formare profesională și formare continuă. (2) Acest drept include posibilitatea de a urma gratuit învățământul obligatoriu. (3) Libertatea de a înființa instituții de învățământ cu respectarea principiilor democratice, precum și dreptul părinților de a asigura educarea și instruirea copiilor lor, potrivit propriilor convingeri religioase, filozofice și pedagogice, sunt respectate în conformitate cu legile interne care reglementează exercitarea acestora.”⁵

Dreptul la procesul de învățare este universal, toate persoanele, indiferent de statutul social sau de starea de sănătate fizică trebuie să aibă acces la învățământ. În învățământul românesc, competiția, care duce spre dezvoltarea personală și profesională, este stimulată prin sistemul burselor de merit. Deși bugetul alocat învățământului nu este unul generos, totuși, prin diferite programe și sponsorizări se caută modalități de stopare a analfabetismului. Un exemplu este programul „Cornul și laptele” pentru copii, care va fi diversificat din anul 2023 cu fructe și legume. Prin acest program, derulat la scară națională, se urmărește promovarea alimentației sănatoase pentru copii și promovarea produselor locale.

Educația religioasă și filozofică a copiilor, o temă foarte discutată și disputată în perioada contemporană, intră în atribuția părinților. Acest

4 Paula A. Kienel, *Filosofia educației școlare creștine*, Cornelia Stoica (trad.), Colorado Springs, ACSI, 1997, p. 12.

5 <https://fra.europa.eu/ro/eu-charter/article/14-dreptul-la-educatie> 17.07.2023.

aspect important este stipulat explicit în *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, art. 14 alin. 3. Rolul acestui tip de educație, care începe în familie, se completează la orele de educație religioasă din școli și se aprofundează în biserică, este foarte important pentru fiecare elev. Educația religioasă ajută la formarea, dezvoltarea și pregătirea tinerilor pentru viață. Prin intermediu orelor de religie copiii pot învăța importanța și sensul sărbătorilor religioase, valoarea tradiției creștine și pot primi îndrumare spre trăirea unei vieți moral-religioase care să fie de mare ajutor pentru tot parcursul lor în viață. Perioada contemporană este traversată de multiple crize de ordin economic, politic, moral, de războiul care se desfășoară în proximitatea granițelor țării, iar educația religioasă conferă încredere într-un viitor mai bun și consolidează credința în providența divină.

Constituția României, art. 32 stipulează dreptul tuturor la procesul de învățare: „Dreptul la învățătură este asigurat în forma învățământului general obligatoriu, cel liceal, profesional, superior și prin alte forme de instrucție și perfecționare.”⁶ Conform drepturilor cetățenești, persoanele aparținând minorităților naționale etnice, au dreptul de a învăța în limba lor maternă [art. 32 (3)]. Învățământul de stat este gratuit, iar statul acordă burse sociale de studii copiilor care provin din familii defavorizate, precum și celor instituționalizați [art. 32 (4)].⁷

Dreptul la educație înseamnă dreptul la speranță într-un viitor mai bun. De acest principiu trebuie să țină seama în primul rând părinții, ca factori de motivare a copiilor pentru urmarea cursurilor școlare. Apoi, bineînțeles, statul, care are datoria să se îngrijească de infrastructura educațională, de baza materială și de formarea unor specialiști care să își pună amprenta asupra generației tinere.

Un aspect important care trebuie subliniat, are de-a face cu învățământul religios din România. Conform *Constituției*, în România este asigurată libertatea învățământului religios, în conformitate cu specificul fiecărui cult. Acest tip de învățământ este organizat și garantat de lege [art. 14 (7)].⁸ Subiectul religiei în școli a generat dispute vii în rândul clasei politice, a legislativului, deoarece conform unor poziții progresiste, învățământul religios nu are ce să caute în spațiul public. Însă, printr-o astfel de

6 <https://www.constitutiaromaniei.ro/art-32-dreptul-la-Invatatura/> 23.08.2023.

7 *Ibidem*.

8 *Ibidem*.

argumentație, nu se ține cont nici de spiritualitatea creștină românească și nici de importanța factorului religios în formarea morală a tinerei generații.

În privința educației formale din România, conform Institutului Național de Statistică, populația de vârstă școlară în anul școlar 2021-2022 a fost de 4881,1 mii persoane, iar un număr de 1385,3 mii de copii și tineri nu erau înregistrați în sistemul național de educație.⁹ Dintre aceștia, unii au urmat diferite forme de învățământ particular, însă cei mai mulți nu au frecventat nicio formă de învățământ. O provocare continuă a factorilor de decizie, este și continuă să fie, căutarea celor mai diverse modalități prin care părinții să fie determinați să-și trimită copiii la școală și astfel să scadă flagelul analfabetismului din țară.

Specificul educației în context contemporan

Spre deosebire de metodele clasice de educație, când se punea accentul pe expunerea didactică, pe memorarea informației, pe lucrul cu manualul și pe exercițiile scrise, când nu lipseau caietele, cărțile și creioanele de pe băncile elevilor, în perioada contemporană metodele didactice au suferit anumite schimbări. Astfel, pe lângă dotarea elevilor cu tablete (cum s-a întâmplat în perioada pandemiei) și alte device-uri electronice, s-au rafinat formele și metodele de predare prin apelarea la studii de caz, la dezvoltarea gândirii critice, la învățarea prin descoperire, precum și la diferite metode activ-participative de stimulare a elevilor prin diverse jocuri. Saltul de la materialele convenționale pentru consemnarea informațiilor, la domeniul electronic, continuă să influențeze tot mai mult învățământul de toate gradele. Credem că ideal ar fi o îmbinare a celor două perspective metodologice de educație, a celei clasice și a celei contemporane.

Revoluția digitală a intrat în forță pe scena educației, în special în țările dezvoltate, și continuă să se răspândească și în alte țări de pe glob. În vocabularul cotidian și-a făcut apariția un nou termen, cel de „infoseferă”, care reprezintă interacțiunea dintre oameni, informații, tehnologii și organizații.¹⁰ Realitatea educațională, în context contemporan, este puternic

9 https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/sistemul_educational_in_romania_2021_2022.pdf 20.07.2023.

10 Ciprian Ceobanu, „Reconfigurări educaționale în era tehnologiei digitale”, în *Educația digitală*, Ciprian Ceobanu, Constantin Cucos, Olimpius Istrate, Ion-Ovidiu Pânișoară (coord.), Iași, Editura Polirom, 2020, p.22.

afectată de tehnologiile informaționale și de comunicație. Prin intermediul acestor căi de învățare s-a deschis posibilitatea învățământului la distanță, lucru care nu ar fi fost posibil în trecut. Astfel și vocabularul s-a îmbogățit cu cuvinte noi precum: „*e-learning*, *corporate university*, campus virtual, evaluare online, mediu virtual de învățare.”¹¹

Persoanele de orice vârstă, învață să acceseze pe cale digitală diverse site-uri pentru colectarea unor informații, fie cu caracter general, fie în scopuri mai practice precum ar fi plățirea unor facturi sau aflarea informațiilor despre evoluția vremii. Prin intermediul digitalizării, sistemul de educație a deschis punți de comunicare și de conexiune la nivel global. Astfel, elevii din țări aparținând spațiului occidental pot interacționa cu cei din zonele orientale, cei din zona asiatică cu cei din sudul global și așa mai departe.

Pandemia COVID – 19, care a măturat toate țările de pe glob, a accelerat procesul digitalizării în toate domeniile, inclusiv în învățământ. Pentru o perioadă destul de lungă de timp, toate școlile din România au trecut la predarea online din motive de precauție, pentru a împiedica întâlnirile fizice dintre elevi și profesori și astfel pentru a stopa răspândirea virusului. Această trecere de la întâlnirile fizice la cele online, a afectat dimensiunea importantă a socializării. Elevii aveau nevoie nu doar de informații primite din partea profesorilor, dar și de interacțiunea cu ceilalți colegi elevi și cu profesorii lor.

Deși, din fericire vorbim despre pandemie la timpul trecut, efectul accelerat al digitalizării promovat de această criză de sănătate continuă să se simtă și astăzi, poate mai acut decât cu doi sau trei ani în urmă. Astfel, putem trage concluzia că pandemia a accelerat procesul digitalizării, un proces care este tot mai puternic simțit la toate nivelurile societății.

În documentul *Strategie privind digitalizarea educației din România*, pus în consultare publică în perioada 18 decembrie 2020 – 15 februarie 2021, au fost evidențiate aspecte importante privind digitalizarea. S-a specificat că pentru dezvoltarea acestui domeniu trebuie să se depășească anumite obstacole precum accesul dificil la conexiuni bune la internet din anumite zone, în special cele rurale, sau slaba pregătire și interesul scăzut a unor cadre didactice pentru domeniul digital. Se menționează în mod constant că educația este un drept fundamental al tuturor, că transformarea educației pentru era digitală este responsabilitatea întregii societăți, și

11 Lucian Ciolan, *Învățarea integrată*, Iași, Editura Polirom, 2008, p.66.

de asemenea, că educația digitală este direct legată de dezvoltarea economică și de creșterea competitivității și a productivității. Ca ținte de avut în vedere, comunicate pe site-ul edu.ro, până în anul 2027 inclusiv, au fost stabilite următoarele: alfabetizarea digitală a 90% din populația țării, adaptarea resurselor tehnologice pentru toate unitățile de învățământ și inserția pe piața muncii pentru 82% din populația de vârstă 20-34 de ani formată pentru meserii emergente.¹²

Factori decisivi în educație

Cei mai importanți factori în procesul educației îi reprezintă familia, școala și biserica.¹³ Având în vedere faptul că poporul român a fost opresat sub regimul comunist mai mult de patru decenii, nu putem să nu ne referim pe scurt și la această perioadă nefastă, care în numele unei ideologii de partid, a urmărit deformarea și schilodirea gândirii libere și critice a unui întreg popor. Astfel, prin politica Partidului Comunist Român (PCR) se avea în vedere transformarea omului liber într-un sclav al puterii, într-o persoană îndoctrinată cu o ideologie de viață străină culturii și credinței poporului român. Conform Art. 28 din *Codul principiilor și normelor muncii și vieții comunistilor, ale eticii și echității socialiste*, adoptat la Congresul al XI-lea al PCR din anul 1974, părinții precum și cadrele didactice, care dețineau un rol major în formarea și educarea copiilor și tinerilor, aveau următoarele îndatoriri majore: „asigurarea și pregătirea tineretului pentru muncă și viață, formarea și educarea noilor generații în spiritul dragostei față de patrie și partid, al glorioasei tradiții de luptă pentru libertate și dreptate socială ale poporului, ale clasei muncitoare și partidului nostru, în spiritul unei înalte conștiințe revoluționare, al principiilor moralei socialiste și comuniste, al responsabilității față de prezentul și viitorul națiunii noastre socialiste.”¹⁴ Trecând peste limbajul de lemn, tipic regimului comunist, putem observa că familia și școala aveau „datoria primordială” să îndoctrineze mințile

12 <https://www.edu.ro/sites/default/files/SMART.Edu%20-%20document%20consultare.pdf> 08.08.2023

13 Ioan-Gheorghe Rotaru, “Current Values of Education and Culture”, în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.

14 https://ro.wikisource.org/wiki/Codul_principiilor_normelor_muncii_si_vietii_comunistilor_ale_eticii_si_echitatii_socialiste. 28.07.2023.

inocente ale copiilor cu idei politice privind „spiritul unei înalte conștiințe revoluționare” și cu „princiipiile moralei socialiste și comuniste.” În școli s-a acordat o atenție deosebită îndochinării profesorilor, care la rândul lor să-i îndochineze pe elevi și pe colegii lor de breaslă. Deoarece se urmărea ideologizarea forțată și rapidă a profesorilor, s-au format o mulțime de școli județene de partid în care erau instruiți activiștii de partid care urmau să țină la rândul lor cursuri de științe sociale în școli.¹⁵ Educația în familia românilor din perioada amintită, trebuia să cuprindă neapărat informații despre partid, despre beneficiile pe care le au cei care susțin politica de partid și despre viitorul glorios spre care se îndrepta țara noastră.

Pentru educația de tip comunist, se avea în vedere ca încă de mici copii și fie îndochinați, într-o formă subtilă, prin învățarea la școală a poeziilor și cântecelor patriotice. Ei erau făcuți încă de la grădiniță „șoimi ai patriei”, apoi din școlile generale pionieri, la liceu trebuiau să intre în rândurile Uniunii Tineretului Comunist (UTC), urmând ca mai apoi să îngroașe rândurile membrilor de partid. Conducătorii regimului, căutau să racoleze adepți din rândul tinerilor, urmărind anumite „filiiere de recrutare” precum: originea socială, loialitate față de regimul politic, serviciile și disponibilitatea de a servi cauzei comunismului.¹⁶

În articolul 27 din același *Cod al principiilor*, adresabilitatea spre responsabilitatea familiei era mai directă: „Familia trebuie să fie cea dintâi școală în care copiii să învețe, odată cu regulile de comportare în societate, prețuirea muncii, devotamentul față de patrie și popor, față de partid și cauza socialismului.”¹⁷

Cele trei entități formative, familia, școala și biserica, au fost supuse unor presiuni majore din partea autorităților de stat, conform liniilor direcțoare ale partidului. Familia trăia sub imperiul lipsurilor materiale, inclusiv a celor alimentare, școala era aservită sistemului politic iar biserica era puternic luată în vizorul securității statului.

Educația în familie presupune mai întâi conștientizarea părinților de rolul important pe care-l au în formarea și modelarea caracterului copiilor.

15 Andrei Cosmovici, „Viața universitară în comunism, O perspectivă psihosociologică”, în *Viața cotidiană în comunism*, Adrian Neculau (coord.), Iași, Editura Polirom, 2004, p.52.

16 Denizia Gal, *Educația și mizele ei sociale*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002, p. 44.

17 https://ro.wikisource.org/wiki/Codul_principiilor_normelor_muncii_si_vietii_comunistilor,_ale_eticii_si_echitatii_socialiste. 28.07.2023.

Dacă părinții eșuează, sau nu se achită de această responsabilitate, fie prin neglijarea ei, fie prin pasarea responsabilității în mod exclusiv asupra școlii, șansele ca odraslele lor să ajungă factori de influență în societate scade semnificativ. Există un principiu referitor la exigența părintească, și anume că părinții nu pot să fie buni educatori dacă educația lor este incompletă, sau dacă ei consideră că nu mai au nimic de învățat în ceea ce privește educația copiilor.¹⁸ Pentru copii este necesară asigurarea unei bune baze materiale pentru studiu, a unui minimum de confort, dar pe lângă acestea este deosebit de importantă relaționarea deschisă și atenția acordată de părinți copiilor. Educația familială poate fi definită ca acel „ansamblu al influențelor pedagogice, care sunt exercitate continuu asupra formării și dezvoltării copiilor de către mediul familial.”¹⁹ În viața familială copiii au nevoie să simtă dragostea părinților, îndrumarea cu răbdare și înțelepciune, încurajarea în mod constant, responsabilizarea în funcție de vârstă și acordarea copiilor a unei marje de libertate.²⁰ Cunoscutul educator american James Dobson a evidențiat responsabilitatea părinților în creșterea copiilor. Pentru dezvoltarea unei educații creștine viguroase, el a afirmat că este nevoie de o „structură a lăcașului înțelepciunii” manifestată prin disciplinare, discernământ, purtare înțeleaptă, prudență, cunoaștere și chibzuință din partea părinților.²¹

În context contemporan ar trebui să privim cu profundă îngrijorare fenomenul de destrămarea a familiilor prin divorț, fenomen care afectează în primul rând liniștea și psihicul copiilor. Trauma despărțirii părinților îi poate afecta pe copii pe perioade mari de timp iar performanțele lor școlare ajung să scadă drastic. Un alt factor dureros, care se răsfrânge asupra copiilor, este plecarea părinților în alte țări la muncă pentru perioade îndelungate de timp, sau decesul prematur al unuia dintre părinți. S-a constatat că în urma unui astfel de eveniment nefericit unii copii nu și-au mai putut reveni din punct de vedere psihic, nu s-au mai putut concentra asupra procesului de învățare iar în final au abandonat școala.

Relația dintre părinte și școală trebuie să fie una constantă, dinamică, ce are în centrul ei atenția pentru copil. Această relație, poate fi blocată de diferiți factori precum: timpul limitat pentru comunicare, dialogul dez-

18 Ada Della Torre, *Greșelile părinților*, București, Editura didactică și pedagogică, 1980, p.10.

19 Mircea Ștefan, *Lexicon Pedagogic*, București, Editura Aramis, 2006, p.103.

20 Gabriel Albu, *O psihologie a educației*, Iași, Institutul European, 2005, pp.295-298.

21 James Dobson, *Creșterea copiilor pentru Dumnezeu*, BEE International, Dallas, Texas, 1992, pp. 75-97.

voltat doar în momente de criză sau contactul limitat pentru construirea încrederii.²² Timpul se scurge pe negândite, iar dacă părinții eșuează în a oferi copiilor o educație adecvată, nu vor mai avea o a doua ocazie să facă acest lucru. Mai târziu, când părinții vor deține experiență mai bogată în educarea copiilor vor realiza că timpul a trecut, iar copiii au devenit mari și iau decizii pe cont propriu.²³

Educația în școală, este deosebit de importantă pentru formarea tânărului pentru viață și pentru ca acesta să contribuie la dezvoltarea societății cu cunoștințele acumulate. Conform documentului UNESCO, *Reimagining our Futures Together – a new social contract for education*, se propune ca pedagogia să fie organizată în jurul principiilor de cooperare, colaborare și solidaritate. De asemenea, având în vedere noile provocări privind multiplele crize de ordin ecologic se afirmă în acest document că trebuie avut în vedere ca în curricula școlară să fie cuprinse și aspecte de ordin ecologic, formarea de platforme interdisciplinare prin care studenții să aducă, la rândul lor, contribuția pentru evaluarea și rezolvarea crizelor ecologice. Profesorii, de asemenea, au responsabilitatea formării profesionale continue, a dezvoltării dialogului cu ceilalți profesori colegi, precum și a găsirii diverselor modalități de cooperare cu elevii și studenții. Guvernul trebuie să aibă în vedere importanța educației și să susțină acest proces important prin alocarea fondurilor pentru învățământ și cercetare.²⁴

Un rol important în educația școlară îl are caracterul și personalitatea profesorilor, deoarece aceștia transmit nu doar informații teoretice ci și un mod de viață, un stil de comportament pentru elevi. De exemplu, dacă se vorbește despre rolul nociv al tutunului asupra fumătorilor, iar profesorii fumează, elevii vor ajunge într-o situație confuză observând schisma dintre teorie și practică. Exemplele de tipul acesta ar putea continua în domeniul igienei, vocabularului, relaționării și așa mai departe. Profesorul trebuie să aibă în vedere încurajarea elevilor să se exprime conform personalităților lor proprii, pentru a de dovadă de creativitate, și nu doar de reproducere a informației. Conform specialiștilor, creativitatea poate fi inhibată de diferite blocaje de ordin perceptiv (incapacitatea de a distinge între cauză și efect, între idei și obiecte, dificultatea de a defini o problemă), emoțional (teama

22 Daniela Roman, „Familia și școala”, în *Familia și rolul ei în educarea copilului*, Elena Bonchiș (coord.), Iași, Editura Polirom, 2011, p. 153.

23 Charles R. Swindoll, *Familia Puternică*, Ioan Bochian (ed.), Răzvan Mihăilescu (trad.), Life Publishers International, Springfield, MO., 1997, p. 326.

24 <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379381>. 10.08.2023.

de a nu părea ridicol, de a fi în minoritate, neîncrederea în colegi, dependența de opiniile celorlalți), sociocultural (conformismul cu modelele sociale, incapacitatea de modificare a ideilor, ralierea la valorile altora).²⁵ Un profesor care are vocație pentru formarea elevilor îi va ajuta să depășească aceste seturi de blocaje care inhibă dezvoltarea creativității.

Pentru succesul actului pedagogic profesorul trebuie, pe lângă posedarea cunoștințelor teoretice, să dea dovadă de vocație în acest domeniu. Vocația, împletită cu pasiunea, cu formarea continuă și cu profesionalismul formează baza solidă pentru activitatea didactică. Un profesor care are vocație pentru această misiune, va ajuta elevii să devină entuziaști în parcursul lor de formare intelectuală, iar acest entuziasm este premisa fundamentală a învățării durabile și a creativității.²⁶ Nu în ultimul rând guvernul, prin diverse politici, are responsabilitatea să stimuleze financiar și logistic actul didactic.

În prezent, școala oferă cadrul pentru educația formală, însă prin intermediul orelor de religie se are în vedere și formarea moral-spirituală a elevului. Deși s-au purtat și încă se mai poartă discuții interminabile privind educația religioasă în școli, introducerea disciplinei religie în școli a fost consemnată oficial prin Legea învățământului din anul 1995, articolul 9: „Planurile-cadru ale învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ Religia ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun. Elevul, cu acordul părinților sau al tutorelui legal instituit, alege pentru studiu religia și confesiunea.”²⁷ Religia are rol major în procesul de integrare socială a oamenilor, prin promovarea și susținerea unor norme morale standardizate.²⁸ Orelor de religie au valoare nu doar pentru latura de informare a elevilor despre aspecte teologice și de istorie a dogmelor creștine, ci și una formativă „de interiorizare și traducere în fapte de viață a normativelor religioase.”²⁹

Concluzii

Educația totdeauna a jucat un rol major în dezvoltarea unei societăți și în împlinirea personală a oamenilor. Procesul educativ este unul continuu, care începe din anii copilăriei și se întinde pe tot parcursul vieții. Rolul

25 Gabriel Albu, *O psihologie a educației...*, pp. 269, 270.

26 Andrei Marga, *Educația responsabilă...*, p. 197.

27 <https://lege5.ro/Gratuit/hazdami/legea-invatamantului-nr-84-1995>

28 Lucian Răcilă, „Religiozitatea – fundament al valorilor umane”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, vol.10, Nr.1, Iarisc, Les Arcs, 2022, p.347.

29 Constantin Cucos, *Educația religioasă*, (ed. a II-a), Iași, Editura Polirom, 2009, p. 195.

important al educației, precum și accesul tuturor persoanelor la acest proces, este recunoscut la nivel global și este stipulat cu claritate în documente oficiale precum *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene* și *Constituția României*.

Procesul de educație formală și informală, în context contemporan, cunoaște o varietate de forme. Aceste forme diverse au de-a face cu evoluția societății precum și cu noile perspective globale în care, cu sau fără voia noastră, ne găsim antrenați. De exemplu, Pandemia COVID – 19 a evidențiat importanța digitalizării și a învățământului online și a accelerat acest proces la nivel global. Digitalizarea, care simplifică toate procesele de ordin administrativ, de acces la informație, de economisire a timpului, reprezintă noua alfabetizare care se impune la toate nivelurile societății. Trebuie să avem în vedere că educația nu trebuie lăsată doar în sarcina învățătorilor și a profesorilor din școli, ci această sarcină nobilă trebuie să demareze în cadrul propice al familiei, să fie dezvoltată științific și metodic în școli și rafinată prin învățătura creștină din Biserică. Dezvoltarea economică, prosperitatea țării și coeziunea socială, toate acestea depind în mare parte de importanța care este acordată educației, deoarece prin educație se dezvoltă câmpul cunoașterii, prosperitatea materială și modelarea conștiinței ca factor esențial pentru responsabilitatea și stabilitatea socială.

Bibliografie:

- ALBU, Gabriel, *O psihologie a educației*, Iași, Institutul European, 2005.
- CEOBANU, Ciprian, „Reconfigurări educaționale în era tehnologiei digitale”, în *Educația digitală*, Ciprian Ceobanu, Constantin Cucos, Olimpius Istrate, Ion-Ovidiu Pânișoară (coord.), Iași, Editura Polirom, 2020.
- CIOLAN, Lucian, *Învățarea integrată*, Iași, Editura Polirom, 2008.
- COSMOVICI, Andrei, „Viața universitară în comunism, O perspectivă psihosociologică”, în *Viața cotidiană în comunism*, Adrian Neculau (coord.), Iași, Polirom, 2004.
- CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă*, (ed. a II-a), Iași, Polirom, 2009.
- DOBSON, James, *Creșterea copiilor pentru Dumnezeu*, BEE International, Dallas, Texas, 1992.
- LAZLO, Ioana, „Emile Durkheim – inițiator al paradigmei pedagogiei sociologie. O analiză din perspectiva pedagogiei istorice”, în *Didactica Pro*, Nr. 2-3 (120-121), iunie 2020.

- ✦ KIENEL, A., Paula, *Filosofia educației școlare creștine*, Cornelia Stoica (trad.), Colorado Springs, ACSI, 1997.
- ✦ MARGA, Andrei, *Educația responsabilă*, București, Editura Niculescu, 2019.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Current Values of Education and Culture", în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Valences of Education", în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.
- ✦ ȘTEFAN, Mircea, *Lexicon Pedagogic*, București, Editura Aramis, 2006.
- ✦ ROMAN, Daniela, „Familia și școala”, în *Familia și rolul ei în educarea copilului*, Elena Bonchiș (coord.), Iași, Editura Polirom, 2011.
- ✦ SWINDOLL, R., Charles, *Familia Puternică*, Ioan Bochian (ed.), Răzvan Mihăilescu (trad.), Life Publishers International, Springfield, MO., 1997.
- ✦ RĂCILĂ, Lucian, „Religiozitatea – fundament al valorilor umane”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, vol.10, Nr.1, Iarisc, Les Arcs, 2022.
- ✦ TORRE, Della, Ada, *Greșelile părinților*, București, Editura didactică și pedagogică, 1980.

Surse electronice:

- ✦ <https://www.constitutiaromaniei.ro/art-32-dreptul-la-invataura/>
- ✦ <https://fra.europa.eu/ro/eu-charter/article/14-dreptul-la-educatie>
- ✦ https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/sistemul_educational_in_romania_2021_2022.pdf
- ✦ <https://www.edu.ro/sites/default/files/SMART.Edu%20-%20document%20consultare.pdf>
- ✦ https://ro.wikisource.org/wiki/Codul_principiilor_normelor_muncii_si_vietii_comunistilor_ale_eticii_si_echitatii_socialiste
- ✦ <https://lege5.ro/Gratuit/hazdami/legea-invatamantului-nr-84-1995>
- ✦ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379381>